Удосконалення механізму державної підтримки енергозбереження в сучасних умовах

О. Л. Камбур[i]

Соціально-економічний розвиток України залежить від раціонального використання наявних природних ресурсів, зокрема від стану енергозбереження. У статті проаналізовано сучасний стан впровадження енергозберігаючих технологій в Україні, досліджено діючу систему регулювання у цій сфері. Виявлено необхідність розроблення механізму співпраці між державою, приватним бізнесом та населенням при реалізації програм енергозбереження. Вказано на важливість урахування регіональних особливостей, що дозволить використовувати ресурси найбільш раціонально. Обгрунтовано, що розрахунки економічної ефективності впровадження енергозберігаючих технологій повинні базуватися на принципах інвестиційного аналізу з урахуванням зміни вартості грошей у часі. Виявлено перспективні напрямки, що передбачають як покращання фінансових показників, так і створення умов для подальшого сталого розвитку при забезпеченні удосконалення наявних технологій та координації дії учасників процесу енергозбереження.

Ключові слова: державне регулювання, енергозбереження, ефективність, інвестиції.

УДК 338.242.4 *JEL коди:* O44, P28

Вступ. Соціально-економічний розвиток України в сучасний період значною мірою залежить від вирішення проблем енергозбереження. Економічна криза суттєво загострила питання щодо забезпечення енергоносіями національної економіки. Недостатній обсяг власних енергоносіїв потребує їх імпорту. В умовах скорочення світових запасів цих ресурсів та зростання на них цін вирішення енергетичних проблем лише за допомогою імпорту є недостатнім.

Таким чином, виникає необхідність застосування нових підходів до названої проблеми, що базуються на покращанні технологічного процесу з точки зору енергомісткості виробництва та розвитку енергозбереження. Також слід звернути увагу на розширення використання альтернативних джерел енергії.

Раціональне використання енергетичних ресурсів – це один із базових індикаторів, що ілюструє економічний та науковий розвиток країни, стан впровадження інновацій, соціально-культурні відносини у суспільстві. Зараз показники енергомісткості ВВП України у декілька разів вищі, ніж у країнах Європи [1]. Збереження існуючих тенденцій у сфері природокористування може привезти до критичних змін в економіці, подальшого зниження рівня життя населення, не дозволить подолати технологічне відставання країни від розвинених держав світу та перешкоджатиме українським товарам бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку.

Необхідне впровадження системи заходів із підвищення енергоефективності виробництва та зменшення енерговитрат, зокрема й у житлово-комунальному господарстві (ЖКГ). Через те, що Україна є енергодефіцитною державою, що імпортує

[i] *Камбур Ольга Леонідівна*, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства Одеської державної академії будівництва та архітектури.

© О. Л. Камбур, 2015

75% природного газу та 85% нафти і нафтопродуктів, структура паливно-енергетичного балансу є критичною і неприйнятною з точки зору енергетичної безпеки [2]. Тому одним з основних завдань країни є суттєве зменшення неефективного споживання енергетичних ресурсів.

Постановка проблеми. Питання раціонального використання наявних природних ресурсів та підтримки впровадження енергозберігаючих технологій неодноразово обговорювалися та представлені у працях багатьох видатних вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема, О. Балацького [3], І. Гречановської [4], К. Гофмана [5], Б. Данилишина [6], Л. Мельника [7], О. М. Олефіренко [8], С. Харічкова [9], Є. Хлобистова [10] та ін.

У цих працях не була об'єктом спеціального вивчення проблема забезпечення енергозбереження у кризовій ситуації, що склалася як у сфері енергоспоживання, так і в економіці України в цілому. Але саме через подолання кризових явищ можливо здійснити перехід до нового етапу розвитку [11]. Подальшого розроблення потребують питання підтримки енергозбереження у складних, швидко мінливих умовах.

Заслуговує на особливу увагу проблема розроблення механізму, що дозволить створити систему мотивуючих факторів для всіх учасників процесу енергоспоживання як на державному, так і на регіональному рівні.

Метою дослідження є аналіз діючого механізму державної підтримки енергозбереження та його удосконалення через пошук нових векторів співробітництва влади, бізнесу, постачальників та користувачів житлово-комунальних послуг.

Результати дослідження. Забезпечення впровадження заходів з енергозбереження є одним із основних завдань сучасного розвитку України. Багато уваги цьому питанню приділяється у програмних документах, на яких базується комплексна трансформація соціально-економічних відносин, що відбувається зараз у країні. Серед них: Державна стратегія регіонального розвитку до 2020 року [12], Енергетична стратегія України до 2030 року [1], Стратегія сталого розвитку "Україна-2020" [13] та інші. Розробляється проект Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року. Усі зазначені документи пов'язані з проблемою енергозбереження та значна увага в них приділена поліпшенню ситуації у цієї сфері. Для підвищення привабливості впровадження заходів, що передбачені зазначеною нормативною базою, для усіх учасників процесу енергоспоживання необхідно створити такі умови, щоб їм було економічно доцільно використовувати енергію раціонально.

Для досягнення найбільш ефективного розподілу ресурсів їх вартість повинна встановлюватися за ринковими цінами. Досягти цього неможливо, поки комунальні послуги субсидуються з бюджетів. Діюча система надання субсидій не заохочує економічних суб'єктів впроваджувати заходи з енергозбереження. В умовах низьких тарифів та за відсутності систем обліку споживання користувачам вигідно оплачувати надмірне споживання, ніж вживати заходів з енергозбереження.

З метою наближення вартості послуг житлово-комунального господарства ЖКГ до ринкової, зниження навантаження на бюджет і стимулювання користувачів раціонально використовувати енергетичні ресурси, де відбувається поступове збільшення цін і тарифів та відповідно і обсягів комунальних платежів.

За даними Держкомстату [14], у 2014 році за житлово-комунальні послуги та електроенергію сплачено 47 млрд грн. За останній рік заборгованість комунальним підприємствам становила 2,8 млрд грн (збільшення на 23,5%). Рівень оплати житлово-комунальних послуг становив 92,2%, а в 14 регіонах країни перевищив 95%. Держава

надає субсидії найменш забезпеченим верствам, але треба відзначити, що це екстенсивний шлях вирішення проблеми. Так, у 2014 році держава витратила на субсидії 349 млн грн і ще 203,7 млн грн виділила готівкою – на придбання населенням вугілля і балонного газу, нарахування за житлово-комунальні послуги та електроенергію становили 48,5 млрд грн. Зазначені виплати значно збільшують видаткову частину бюджету. Незважаючи на розроблену систему субсидій та компенсацій, навантаження на домогосподарства продовжує збільшуватися, що може спровокувати зростання соціальної напруги у суспільстві.

Подальшому підвищенню тарифів повинна передувати можливість знизити споживання ресурсів, зокрема за рахунок модернізації. Необхідність розроблення заходів для відкриття ринку послуг з керування житловим фондом для приватного бізнесу не викликає сумнівів, але не має поширення.

Основними причинами цього є не відпрацьованість механізму проведення заходів для забезпечення початку роботи приватної компанії з керування житловим фондом, відсутність методик аналізу ефективності названої діяльності, а також небажання влади втрачати можливості безпосереднього впливу у сфері управління комунальним майном.

Потрібна комплексна трансформація, яка дозволить через зменшення енерговитрат знизити величину комунальних виплат для користувачів, одночасно зменшити потребу у дотаціях із боку держави. Реформування повинне відбуватися перш за все через впровадження інновацій та реалізацію програм енергозбереження. За різними оцінками економія енергоресурсів може становити до 9% від рівня споживання 2014 р. до 2020 р. [15] та до 30–35% від рівня 2010 р. до 2030 р. [1].

Для досягнення поставленої мети необхідна не лише технологічна модернізація, а й трансформація системи взаємозв'язків між окремими ланками учасників процесу енергозбереження. Впровадження нових технологій, перерозподіл ризиків та витрат між національним, регіональним рівнями державного управління, фінансовими установами, окремими підприємствами та домогосподарствами за наявності інформаційної підтримки процесу енергозбереження буде сприяти зростанню обсягів та конкурентоспроможності виробленої продукції, покращанню екологічної ситуації у країні, зниженню вартості комунальних послуг для населення. При цьому поліпшується виробнича база економічного розвитку та вдосконалюються засоби впливу держави на суб'єктів господарської діяльності.

Для додаткового стимулювання здійснення інвестицій у заходи з енергозбереження держава повинна створювати умови, що підвищують привабливість вкладень. При цьому важливо підтримувати баланс інтересів формування державного бюджету та економічного розвитку на середньо – та довгострокову перспективу.

Використання традиційних найбільш поширених показників ефективності інвестицій при оцінюванні вкладень в енергозбереження та за умов надання державної підтримки проектам має низку особливостей. Тіло кредиту зменшується на суму компенсації з бюджету, а якщо передбачено пільгові умови кредитування за зниженими відсотками, то вартість капіталу, тобто ціна, яку платить інвестор за його залучення із різних джерел, при цьому зменшується. Тому при розрахунку чистої приведеної вартості проекту ми рекомендуємо дисконтувати некомпенсовані витрати за скоригованою ставкою відсотка. Надходження від реалізації проекту розраховуються за більш високими ринковими ставками. Це дозволить обґрунтувати переваги впровадження заходів з енергозбереження для інвесторів та сприятиме перетоку капіталу у цю сферу.

Недостатніми темпами розвивається процес передачі багатоквартирних житлових будинків в управління товариствам співвласників житла, що викликано відсутнім фінансуванням та підтримкою з боку держави чи міста у проведенні першого капітального ремонту будинків, мешканці яких бажають створити об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).

Низький рівень науково-методичної та методологічної підтримки процесу реформування житлово-комунального господарства вказує на необхідність модернізації локальних систем утримання та управління житлового господарства.

Вирішення виробничих, організаційно-економічних та фінансових проблем, що виникають у процесі впровадження енергозбереження, полягає у виконанні таких завдань:

- реконструкція житлового фонду відповідно до більш жорстких стандартів енергоефективності;
- удосконалення системи надання допомоги населенню як на виплату комунальних послуг, так і на модернізацію систем опалення та утеплення житлових будинків;
- розроблення системи заходів із поширення інформації серед населення про державну підтримку реалізації заходів з енергозбереження та механізм її отримання;
- для підприємств, що повністю або частково фінансуються за рахунок бюджетних коштів, впровадження заходів з енергозбереження здійснювати в обов'язковому порядку, якщо це економічно обґрунтовано;
- створення ринку послуг з утримання житлового фонду та мережі відповідних підприємств – керуючих компаній, активізації створення ОСББ.

В умовах, коли місцеві та державний бюджети не можуть виділяти достатніх ресурсів на розвиток інженерної інфраструктури території, а діючі тарифи на житлово-комунальні послуги не покривають значної частини витрат на їх виробництво, в галузі неминуче буде існувати кризова ситуація.

Незадовільний стан теплових мереж, зокрема неякісна теплоізоляція призводить до значних втрат тепла та суттєвих економічних збитків [16]. У комунальних підприємств недостатньо коштів для проведення ремонтних робіт, модернізації мереж, запровадження сучасних технологій, для заміни обладнання на більш економне.

Згідно із Законом України «Про житлово-комунальні послуги» [17] одним із основних принципів, на якому базується державне регулювання цін/тарифів, є відповідність рівня цін/тарифів розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво. Підвищення вартості комунальних послуг дозволить підприємствам житлово-комунального господарства акумулювати кошти на заміну обладнання на більш енергоефективне.

Для зниження навантаження нових тарифів на споживачів Кабінетом Міністрів України затверджено низку нормативних документів [18; 19], що повинні допомогти фізичним та юридичним особам стати енергоефективними і платити менше за житлово-комунальні послуги.

Для власників багатоповерхових будинків розроблена спеціальна програма кредитування на придбання сучасного обладнання та утеплення будинку. Кабінетом Міністрів України прийнято постанову щодо стимулювання населення до енергозбереження [20]. Передбачено відшкодування частини кредиту, взятого на енергоефективне обладнання («негазові» котли) в розмірі 20% та матеріали в розмірі 30%. Особам, яким призначено субсидію, компенсацію встановлено на рівні 70%.

Фізичним особам з приватними будинками пропонується здешевити послуги

житлово-комунального господарства за допомогою установки негазового котла.

Механізм державної підтримки розроблено і для ОСББ. Здійснюється відшкодування 40% суми кредитів на придбання енергоефективного обладнання та матеріалів. Державна підтримка надається на придбання енергозберігаючих двокамерних склопакетів для вікон, індивідуальних теплових пунктів, засобів обліку тепла і води, модернізацію системи освітлення у місцях загального користування тощо.

На реалізацію механізму для ОСББ та житлово-будівельних кооперативів (ЖБК) у 2015 році планується спрямувати 344 млн грн. Банки, які братимуть участь у програмі, а саме – АТ «Ощадбанк», ПАТ АБ «Укргазбанк» АТ «Укрексімбанк», зможуть залучити додатково 1,23 млрд грн. Загалом на реалізацію цієї програми буде спрямовано 1,5 млрд грн [21].

Головним розпорядником бюджетних коштів є Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня та відповідальним виконавцем бюджетної програми – Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження. Відповідальним виконавцем бюджетної програми є Держенергоефективності [18].

Також ці заходи повинні підвищити ефективність використання бюджетних коштів, розподілити ризики та контроль за цільовим використанням коштів між державою та банками – учасниками програми, мінімізувати втручання держави в реалізацію інвестиційних проектів.

Відповідно до даних Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження [21] середня величина кредитів, що були надані на придбання "негазових" котлів, енергоефективного обладнання та матеріалів, по регіонах становила 21,9 млн грн (дані станом на 21.09.2015 р.). Прийняття у Львівської області регіональної програми, що передбачає відшкодування 15% річних за кредитами на заходи з енергозбереження та 20% за кредитами на впровадження альтернативних газу джерел енергії дозволило збільшити названу суму у декілька разів, а саме до 66,4 млн грн. Це свідчить, що значна частка осіб, які можуть претендувати на отримання державної допомоги, не в змозі виплачувати банкам відсотки за кредитами.

Перспективним заходом із підвищення привабливості енергозберігаючих заходів серед потенційних користувачів є регіональні програми. Зараз відбувається поширення позитивного досвіду Львівської області на інші регіони.

На рис. 1 наведено діючу схему отримання державної допомоги на придбання енергоефективного обладнання для населення та зазначені напрямки її удосконалення з метою активізації процесу впровадження заходів з енергозбереження.

Ми пропонуємо доповнити зазначений механізм можливістю для населення отримувати допомогу на здійснення енергозбігаючих заходів у разі використання власних коштів, без залучення кредитів. Зараз з державного бюджету компенсується від 20% до 70% тіла кредиту, отриманого на впровадження заходів з енергозбереження. У багатьох регіонах України розробляються та впроваджуються регіональні програми, що передбачають компенсацію відсотків за кредитами з місцевих бюджетів [21]. Тобто і загальнодержавні, і регіональні програми з підтримки енергозбереження не поширюються на ті групи населення, які з будь-яких причин не бажають отримувати кредит.

У цьому випадку рахунки-фактури та акти виконаних робот передаватимуться не до уповноважених банків, а вже до відповідного підрозділу Держенергоефективності, як відповідального виконавця державної програми, а безпосередньо до цієї установи.

Зазначене, з одного боку, підвищить попит на допомогу з реалізації заходів з енергозбереження серед тих груп населення, які з будь-яких причин не бажають отримувати кредит, а з іншого – не виникає потреби компенсувати відсотки за кредитами з місцевих бюджетів.

Рис. 1. Схема державної підтримки енергозбереження у населення в Україні [авторська розробка]

Для загального економічно-соціального ефекту необхідно, щоб у ресурсозбереженні враховувалося все населення країни. Лише у цьому випадку держава досягне максимального результату як у програмах енергозбереження, так і в підвищенні енергонезалежності та рівні добробуту країни. За даними Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України [21] темп зростання кількості

виданих кредитів на впровадження заходів з енергозбереження за період із 01.11.14 до 31.08.15 становить 22 502,14%, тобто їх кількість збільшилася у 225 разів, а середній темп зростання суми виданих кредитів становить 22 856,52%, тобто їх сума збільшилася у 228 разів. Найбільше зростання кількості виданих кредитів та їх суми у відсоткових значеннях до попереднього періоду спостерігалося у грудні 2014 року, а в абсолютних значеннях – у серпні 2015 (на 8 646 шт. чи на 139,4 млн грн). До середини вересня приріст кількості кредитів становив 36,34% порівняно з попереднім періодом (59,79%).

Активно розвивається і відносно новий напрямок у будівництві: проведення робіт із термомодернізації та впровадження енергоефективних заходів. Із метою реалізації цих програм Мінрегіоном був спрямований ще один бюджетний запит, що передбачає виділення фінансування розміром близько 500 млн гривень на підтримку альтернативної теплоенергетики.

Мінрегіон реалізує державну політику у будівельній галузі та залучає кошти на реалізацію житлових програм, а також програм з енергоефективності та реконструкції житлово-комунального господарства. Це сприятиме впровадженню масштабної енергомодернізації, що передбачається законопроектом «Про енергетичну ефективність будівель» [22].

Для будівельної галузі цей напрямок є дійсно важливим, оскільки в умовах зменшення попиту на нові об'єкти будівництва, надання послуг з енергетичного аудиту та термомодернізації будівель дозволить зберегти обсяги виробництва [23].

Фінансування проектів з енергозбереження здійснюється з коштів як місцевих бюджетів і Державного бюджету України, так і самих підприємств, що надають житлово-комунальні послуги. Способи залучення приватних інвестицій, кредитних коштів і засобів міжнародної технічної допомоги використовуються досить рідко.

Водночас умови для цієї роботи вже є: влітку 2015 року був прийнятий Закон України «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації» [24].

Таким чином, реформа енергоефективності створює нові можливості для української економіки та допомагає їй вийти з кризи. Створюються потужності з виробництва сучасних матеріалів, котлів на альтернативному паливі. Це приводить появи нових робочих місць та зростання надходжень податків до бюджетів усіх рівнів.

Висновки і перспективи подальших наукових розробок. Дослідженням визначено, що в сучасних умовах необхідне удосконалення механізму державної підтримки енергозбереження. В основі його реформування повинно знаходитися становлення системи взаємозв’язків між суспільним, комерційним сектором та населенням. Підвищення тарифів повинне супроводжуватися створенням можливостей упровадження заходів з енергозбереження для всіх учасників цього процесу. Діючу систему надання державної допомоги на придбання енергоефективного обладнання та матеріалів шляхом зменшення тіла кредиту необхідно доповнити можливістю отримати компенсацію, якщо фінансування заходів відбувалося за рахунок власних коштів інвестора. Це дозволить поширити впровадження новітніх технологій енергозбереження та знизити потребу в енергетичних ресурсах у країні.

Література

1. *Енергетична* стратегія України на період до 2030 р. Схвалено розпорядженням КМУ від 24.07.2013 № 1071 [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2013. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13/paran3#n/.

2. *Використання* енергозбережних технологій в країнах ЄС: досвід для України. Аналітична записка [Електронний ресурс] // Сайт Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові. – 2015. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/262/.
3. *Балацкий,* О. Ф. Эколого-экономический аспект энергосбережения / О. Ф. Балацкий, А. А. Швиндина // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2007. – № 1. – С. 5–13.
4. *Grechanovskaya,* I. G. Economic and ecological factors in of territory investment attractiveness / I. G. Grechanovskaya, K. O. Tulkina // Economy & Business. International Scientific Publications / Advisory Editor Marijan Cingula – Burgas, Bulgaria : Science Invest. – 2007. – Vol. 2. – P. 20–29.
5. *Гофман, К. Г.* Экономика природопользования (из научного наследия). – М. : Эдиториал УРСС, 1998. – 270 с.
6. *Данилишин, Б. М.* Екологічна складова політики сталого розвитку : монографія / Б. М. Данилишин. – Донецьк : Юго-Восток, 2008. – 256 с.
7. *Мельник, Л. Г.* Энергоэффективность как фактор повышения экономического уровня предприятия / Л. Г. Мельник, С. В. Шевцов // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 1. – С. 154–159.
8. *Олефіренко, О. М.* Використання інноваційних енергозбережних технологій у житлово-комунальному господарстві / О. М. Олефіренко // Механізм регулювання економіки. – 2008. – С. 135–142.
9. Інституціональні засади та інструментарій збалансованого природокористування : монографія / С. К. Харічков, Б. В. Буркинський, Т. П. Галушкіна, Л. М. Грановська, Н. І. Хумарова – Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2010.– 482 с.
10. *Хлобистов, Є. В.* Екологічна безпека трансформаційної економіки / Є. В. Хлобистов ; відп. ред. С. І. Дорогунцов; НАН України, Рада по вивченню продукт. сил України. – К. : Чорнобильінтерінформ, 2004. – 334 с.
11. *Tiulkina, Kateryna O.* State institutional capacities as basis of investment intensification in building industry / *Kateryna O. Tiulkina,* Kateryna L. Frolina // Economy & Business. International Scientific Publications / Editor in Chief Renata Novakova – Burgas, Bulgaria : Info Invest Ltd. – 2014. – Vol. 8. – P. 955–966.
12. *Державна* стратегія регіонального розвитку до 2020 року. Схвалено розпорядженням КМУ від 06.08.2014 № 385 [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2014. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF.
13. *Стратегія* сталого розвитку «Україна-2020» Схвалено Указом Президента України від 12.01.2015 № 15/2015 [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2015. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015.
14. *Доходи* та умови життя населення [Електронний ресурс] // Сайт державного комітету статистики. – 2015. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/.
15. *Проект* Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року [Електронний ресурс] // Сайт Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. – 2015. – Режим доступу : http://saee.gov.ua/uk/documents/22.
16. *Програма* модернізації систем теплопостачання на 2014–2015 роки. Постанова КМУ від 17.10. 2013 року [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2013. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/948-2013-%D0%BF.
17. *Про житлово-комунальні* послуги. Закон України від 24.06.2014 року [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2014. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1875-15/page.
18. *Деякі* питання використання коштів у сфері енергоефективності та енергозбереження. Постанова КМУ від 17.10.2011 року [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2011. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1056-2011-%D0%BF.
19. *Про затвердження* Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки. Постанова КМУ від 01.08.2010 року [Електронний ресурс] // Сайт

Верховної Ради України. – 2010. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF.
20. *Про внесення* змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів щодо ефективного використання енергетичних ресурсів та енергозбереження. Постанова КМУ від 12.08.2015 року [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2015. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/614-2015-%D0%BF/paran2#n2.
21. *Енергоефективність* [Електронний ресурс] // Сайт Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України. – 2015. – Режим доступу : http://saee.gov.ua/uk/activity/enerhoefektyvnist.
22. *Про енергетичну* ефективність будівель. Проект закону [Електронний ресурс] // Сайт КМУ. – 2015. – Режим доступу : http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/uploads/attach-2322-1345474704.pdf.
23. *Петрищенко, Н. А.* Сучасні проблеми будівельного комплексу України [Електронний ресурс] / Н. А. Петрищенко, Н. В. Серьогіна // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – № 4. – С. 146–150. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vcndtue_2014_4_23.pdf.
24. *Про запровадження* нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації. Постанова КМУ від 09.04.2015 року [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – 2015. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/327-19.

Отримано 26.08.2015 р.

Усовершенствование механизма государственной поддержки энергосбережения в современных условиях

Ольга Леонидовна Камбур[*]

[*] *кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики предприятия Одесской государственной академии строительства и архитектуры, ул. Дидрихсона, 4, г. Одесса, 65010, Украина, тел.: 00-380-482-298505, e-mail: kambur@mail.ru*

Социально-экономическое развитие Украины зависит от рационального использования имеющихся природных ресурсов, в частности, от состояния энергосбережения. В статье проанализировано современное состояние внедрения энергосберегающих технологий в Украине, исследована действующая система регулирования в этой сфере. Выявлена необходимость разработки механизма сотрудничества между государством, частным бизнесом и населением при реализации программ энергосбережения. Указано на важность учёта региональных особенностей, что позволит использовать ресурсы наиболее рационально. Обосновано, что расчёты экономической эффективности внедрения энергосберегающих технологий должны базироваться на принципах инвестиционного анализа с учётом изменения стоимости денег во времени. Выявлены перспективные направления, предусматривающие как улучшение финансовых показателей, так и создание условий для дальнейшего устойчивого развития при обеспечении совершенствования имеющихся технологий и координации действия участников процесса энергосбережения.

Ключевые слова: государственное регулирование, инвестиции, энергосбережение, эффективность.

Mechanism of Economic Regulation, 2015, No 3, 47–57
ISSN 1726-8699(print)

Specifics of The Introduction of a Mechanism of State Support for Energy Saving in Modern Conditions

OLGA L. KAMBUR*

** C.Sc. (Economics), Associate Professor,*
Department of Enterprise Economy,
Odessa State Academy of Construction and Architecture,
Didrikhsona St, 4, Odessa, 65010, Ukraine,
phone: 00-380-482-298505, e-mail: kambur@mail.ru

Manuscript received 26August 2015.

Socio-economic development of Ukraine depends on the rational use of available natural resources, in particular, on the state of energy efficiency. The article analyses the current state of energy-saving technologies in Ukraine, and explores the current system of regulation in this area. It is revealed the need to develop a mechanism for cooperation between the state, private business, and the public on the terms of coordination of interests of all the parties in the implementation of energy efficiency programs. The importance of taking into account the regional features, that permit the use of resources most efficiently, is shown. It is proved that the calculation of the economic efficiency of energy-saving technologies should be based on the principles of investment analysis, taking into account changes in the value of money in time. The promising areas that provide both the improvement of financial performance and the creation of conditions for further sustainable development are revealed, provided the improvements of used technologies, and the coordination of participants in the energy saving.

Keywords: energy saving, efficiency, investment, state regulation

JEL Codes: O44, P28 Figures: *1*; References: *24*

Language of the article: Ukrainian

References

1. Energy Strategy of Ukraine till 2030 (2013), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0002120-13/paran3#n. (In Ukrainian)
2. Use of energy efficient technologies in the EU: experience for Ukraine, National Institute for Strategic Studies, http://www.niss.gov.ua/articles/262/. (In Ukrainian)
3. Balatsky, O. F. (2007), "Environmental and economic aspects of energy conservation," *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika*, 1, 5–13. (In Russian)
4. Grechanovskaya, I. G. (2007), "Economic and ecological factors in of territory investment attractiveness," *Economy & Business*, Burgas, Bulgaria: Science Invest, 2, 20–29.
5. Hoffmann, K. G. (1998), Environmental Economics (from the scientific legacy), Moscow, Edytoryal URSS. (In Russian)
6. Danylyshyn, B. M. (2008), *The environmental component of sustainable development*, Donetsk, Yuho-Vostok. (In Ukrainian)
7. Melnyk, L. (2010), "How to increase energy efficiency factor of the economic enterprise level," *Mekhanizm rehuliuvannia ekonomiky*, 1, 154–159. (In Russian)
8. Olefirenko, O. (2008), "Using innovative energy saving technologies in housing," *Mekhanizm rehuliuvannia ekonomiky*, 4, 135–142. (In Ukrainian)
9. Harichkov, S. K. and others (2010), *Institutional framework and instruments balanced nature*, Odesa, IPREED NAN Ukrainy. (In Ukrainian)

10. Khlobystov, E. V. (2004), *Environmental safety transformation economy*, NAN Ukrainy, Rada po vyvchenniu produkt. syl Ukrayiny, Kyiv, Chornobylinterinform (In Ukrainian)
11. Tiulkina, K. & Frolina, K. (2014). "State institutional capacities as basis of investment intensification in building industry," *Economy & Business. International Scientific Publications* / Editor in Chief Renata Novakova – Burgas, Bulgaria : Info Invest Ltd, 8, 955–966. (In English)
12. National Strategy of Regional Development 2020 (2014), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http: //zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF. (In Ukrainian)
13. Strategy for Sustainable Development "Ukraine 2020" (2015), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015. (In Ukrainian)
14. Income and living conditions (2015), Site of Statistics Committee of Ukraine, http://www.ukrstat.gov.ua/. (In Ukrainian)
15. National Action Plan for Energy Efficiency 2020 (2015), website of the State Agency for Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine, http://saee.gov.ua/uk/documents/22. (In Ukrainian)
16. The program of modernization of heating systems in 2014-2015 (2015), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/948-2013-%D0%BF. (In Ukrainian)
17. On housing services (2014), Law of Ukraine, website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1875-15/page. (In Ukrainian)
18. Some question the use of energy efficiency and energy saving (2011), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1056-2011-%D0%BF. (In Ukrainian)
19. On approval of the State Target Economic energy efficiency programs and development of energy production from renewable energy sources and alternative fuels for 2010-2015 (2010), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF. (In Ukrainian)
20. On changes to the use of funds provided in the state budget for the implementation of measures for energy efficiency and energy saving (2015), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/614-2015-%D0%BF/paran2#n2. (In Ukrainian)
21. Energy efficiency (2015), website of the State Agency for Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine, http://saee.gov.ua/uk/activity/enerhoefektyvnist. (In Ukrainian)
22. Energy efficiency of buildings (2014), website of Cabinet of Ministers of Ukraine, http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/uploads/attach-2322-1345474704.pdf. (In Ukrainian)
23. Petrishchenko, N. A. (2014), Modern problems of building complex of Ukraine", Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky, 4, 146-150. (In Ukrainian)
24. On the introduction of new investment opportunities to guarantee the rights and legitimate interests of businesses for major modernization (2015), website of Verkhovna Rada of Ukraine, http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/327-19. (In Ukrainian)